Oppositie vreest voor parlementaire rechten

Grote coalitie in Bondsdag oppermachtig

Achtergrond - 26 november 2013

CDU/CSU en SPD willen woensdag een regeerakkoord presenteren. Als er zo'n grote coalitie komt, kan dat vergaande gevolgen hebben voor het politieke spel in de Bondsdag. De oppositiepartijen vrezen voor hun parlementaire rechten.

Een grote coalitie van CDU/CSU en SPD is oppermachtig in de Bondsdag. Daarvoor waarschuwen oppositiepartijen Die Grünen en Die Linke. In het nieuwe Duitse parlement zijn slechts vier fracties vertegenwoordigd: CDU/CSU en SPD hebben samen bijna 80 procent van de zetels, voor de oppositie blijft slecht 20 procent over. Maar om bijvoorbeeld een parlementaire onderzoekscommissie in te stellen, moet een kwart van de Bondsdagleden toestemmen. Die Grünen en Die Linke zien daardoor hun controlefunctie in de democratie in gevaar, zeggen ze vandaag in de Bild Zeitung.

Parlementaire onderzoekscommissie

Daarnaast willen de oppositiepartijen meer spreektijd dan hen op basis van hun grootte nu wordt toegestaan. Dat zou nu 6 minuten per oppositiepartij zijn, terwijl de regeringspartijen 48 minuten kunnen spreken. Als er niets verandert, stappen de Groenen en Die Linke desnoods naar het Constitutioneel Hof, kondigen ze aan. Zo willen ze graag een onderzoekscommissie instellen naar de NSA-afluisteraffaire, maar zien de bui al hangen: als de regeringspartijen daar niet mee instemmen, komt er geen commissie.

Volgens Bondsdagvoorzitter Norbert Lammert (CDU) zal het zo'n vaart niet lopen. Hij gaat er vanuit dat de partijen het in de Bondsdag eens zullen worden over de rechten van de oppositie, liet hij eerder deze maand weten. Maar daarmee spreekt hij direct een ander bezwaar van de oppositie aan: dat het veel te lang duurt voor Die Grünen en Die Linke zaken kunnen doen in het parlement.

'Bondsdag in kunstmatige coma'

Voorlopig zijn de Bondsdagcommissies die het parlementaire werk moeten doen, nog niet geïnstalleerd. CDU/CSU en SPD willen daarmee wachten tot er een nieuwe regering is, zodat ze de samenstelling van de commissies kunnen laten

afhangen van de verdeling van de posten in het kabinet. Tot die tijd kan de Bondsdag feitelijk niet aan het werk.

De herverkiezing van Merkel tot kanselier staat nu gepland voor 17 december. Voor het parlement echt aan de slag kan, wordt het wel januari, concludeert de Süddeutsche Zeitung. “CDU/CSU en SPD hebben de Bondsdag in een kunstmatige coma gebracht.”

De huidige situatie is uitzonderlijk voor Duitsland. Normaalgesproken duren coalitieonderhandelingen niet zo lang. In 2009 was er al na een maand een nieuwe regering. CDU/CSU en SPD zijn nu al ruim twee maanden bezig en als er morgen een regeerakkoord ligt, is er nog geen nieuwe regering. De top van de CDU krijgt tijdens een partijcongres op 9 december de kans zich uit te spreken over de afspraken. Maar de SPD heeft besloten het coalitieverdrag aan alle leden voor te leggen.

SPD-ledenreferendum

De 470.000 SPD-leden mogen zich tussen 6 en 12 december schriftelijk over het regeerakkoord uitspreken. Het oordeel is bindend als 20 procent van de leden aan het referendum meedoet. De uitslag moet dan 14 of 15 december, als alle stemmen geteld zijn, bekend worden.

Het is nog maar de vraag of de SPD-leden het regeerakkoord goedkeuren. Steeds meer sociaal-democraten laten zich negatief over de plannen van de grote coalitie uit en lokale en regionale afdelingen zeggen hun leden niet te willen adviseren voor te stemmen. Veel SPD'ers zijn bovendien bang dat hun partij in een regering met de CDU opnieuw wordt vermorzeld, zoals in 2009 na Merkel-I gebeurde. Toen haalden de sociaal-democraten hun slechtste verkiezingsresultaat ooit. Het is een van de redenen waarom de partij het ledenreferendum houdt: instemming vooraf moet woede achteraf voorkomen.

De sfeer tussen CDU/CSU en SPD wordt er door de weerstand bij de sociaal-democraten niet beter op. Veel CDU’ers voelden zich de afgelopen dagen gedwongen om op de eisen van de SPD in te gaan zodat de kans groter wordt dat het coalitieverdrag wordt goedgekeurd.

Scenario's

Als de SPD het regeerakkoord goedkeurt, moet er voor kerst een nieuwe regering zijn. Gebeurt dat niet, dan zijn de onderhandelaars weer terug bij af. De CDU kan nieuwe coalitieonderhandelingen voeren met de Groenen, die zich daartoe al bereid hebben verklaard - al liepen gesprekken in september op niets uit. Andere scenario's waarover de Duitse media speculeren zijn een samenwerking tussen

SPD, Groenen en Linke of een minderheidsregering van CDU en CSU. Dat lijken beide geen waarschijnlijke opties.

In laatste instantie zou het tot nieuwe verkiezingen kunnen komen. De Duitse grondwet schrijft voor dat de een meerderheid van de Bondsdag een kanselier kiest op voorstel van de Bondspresident. Als dat niet lukt, zit er niets anders op dan nieuwe verkiezingen.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: https://duitslandinstituut.nl/artikel/111/oppositie-vreest-voor-parlementaire-rechten